

Марина Василівна КИРИКУ

асистент кафедри маркетингу,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
E-mail: marinasheremet1980@yandex.ua

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЙОГО ВПЛИВУ НА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ГАЛУЗІ

Кирику, М. В. Удосконалення управління інвестиційно-інноваційним розвитком та дослідження його впливу на результати діяльності залізорудної галузі [Текст] / Марія Василівна Кирику // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 17. – № 1. – С. 205-214. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У статті розглядається вплив вдосконалення системи управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємств залізорудної галузі України на результати їх діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. Запропоновано використання методичних підходів щодо оцінювання рівня інтеграції галузевого інвестиційно-інноваційного розвитку з урахуванням економічної захищеності інвестицій.

На основі проведеного дослідження звертається увага на необхідність створення ефективної системи управління інноваційно-інвестиційним розвитком експортноорієнтованих підприємств з урахуванням економічної захищеності інвестицій, першим кроком на шляху створення якої повинна стати розробка практичної методики оцінки рівня інтеграції галузевого інвестиційно-інноваційного розвитку з урахуванням економічної захищеності інвестицій.

Запропоновано систему показників оцінки ефективності рівня євроінтеграції інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізорудної галузі України та визначено базові індикатори інвестиційної та інноваційної захищеності галузі загалом.

Здійснено аналіз динаміки основних параметрів інвестиційно-інноваційного розвитку залізорудної галузі та групи підприємств ІСБ "МЕТІНВЕСТ" за 2007 – 2013 роки, зокрема: валового внутрішнього продукту, обсягу експорту, величини фінансування науково-технічних робіт, суми реальних інвестицій, валових капіталовкладень та прямих іноземних інвестицій.

Розраховано нормалізовані значення показників інвестиційної й інноваційної безпеки галузі на основі первинних параметрів її діяльності та здійснено детальний аналіз їх динаміки за останні сім років. У результаті побудовано полігони граничних меж областей маневрування рівнем євроінтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств залізорудної галузі в умовах євроінтеграції з урахуванням економічної захищеності інвестицій за 2012 – 2013 роки.

Побудовані полігони дають можливість простежити залежність між первинними параметрами діяльності залізорудної галузі та індикаторами її інвестиційної й інноваційної захищеності, а також раціонально обґрунтувати необхідну величину прямих іноземних інвестицій в залізорудну галузь країни, величину загального обсягу реальних інвестицій та розмір фінансування науково-технічних робіт, яке необхідне для стимулювання інноваційного шляху розвитку галузі.

Ключові слова: залізорудна галузь; інвестиційно-інноваційний розвиток; захищеність інвестицій; оцінка рівня інтеграції галузі; індикатори інвестиційної та інноваційної захищеності.

IMPROVEMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT RESEARCH MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON RESULTS OF IRON ORE INDUSTRY

Abstract

The article examines the influence of improvement of the management system of investment and innovative development of Ukrainian iron ore industry enterprises on the results of their activity in terms of European integration processes. It has been proposed the use of methods for assessing the degree of integration of sectoral investment and innovation development taking into consideration the economic security investments.

The necessity to create an effective system of innovation and investment development of export-oriented enterprises is grounded. It should be done with the consideration of the economic security of investment. The first step towards its creation is the development of practical methodology for assessing the degree of integration of sectoral investment and innovation development taking into account the economic security of investments.

It has been developed the system of indicators to measure the level of effectiveness of European integration of innovation and investment development of Ukrainian iron ore companies. The basic indicators of investment and innovation security sector as a whole are defined.

It has been carried out the analysis of the dynamics of the basic parameters of investment and innovation development of iron ore industry and enterprises ISF "Metinvest" from 2007 till 2013, in particular: gross domestic product, exports, the amount of real investment, gross investment and foreign direct investment.

The normalized values of investment and innovation security sector on the basis of primary parameters of its activities are calculated. A detailed analysis of their dynamics over the past seven years is made. As a result, there have been built the ranges of the areas limits of maneuvering of European integration level of investment and innovative development of enterprises of iron ore industry in terms of European integration, taking into account economic security of investments during the period from 2012 to 2013.

The built ranges enable the possibility to trace the relationship between the primary parameters of iron ore industry and indicators of investment and innovation security; to justify rationally the needed amount of foreign direct investment into the iron industry of the country; to calculate the value of total amount of real investment and the amount of scientific and technical activities financing, which is necessary for stimulation of innovative way of industry development.

Keywords: iron industry; investment and innovation development; protection of investments; evaluation of the level of integration of the industry; indicators of investment and innovation protection.

JEL classification: E22, O32

Вступ

Інтеграція України у європейський економічний простір є одним із найважливіших завдань вітчизняної економіки. Однак у ході реалізації цього завдання виникає цілий перелік проблемних питань теоретико-методологічного і прикладного характеру, вирішення яких потребує системного дослідження всього спектру сучасних проблем інтеграції як у теоретичному, так і практичному плані.

Одним із найважливіших напрямків перетворення України в сучасну економічно розвинену державу є розвиток її господарства на інвестиційно-інноваційній основі. На сучасному етапі основною умовою забезпечення можливості інтеграції України в європейський соціально-економічний простір та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств виступає ефективне здійснення інвестиційної діяльності на всіх рівнях: держава – регіон – галузь – підприємство. Однак здійснення такої діяльності в умовах глобалізації пов'язано з багатьма невизначеностями і ризиками. Тому на сьогодні усе більшої актуальності набувають питання створення ефективних систем управління процесами євроінтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств, спрямованих на забезпечення економічної захищеності інвестицій.

Проблематика дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку посідає чільне місце в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. Теоретичні та прикладні аспекти інвестиційно-інноваційної діяльності, зокрема державного регулювання, формування і реалізації інвестиційної та інноваційної політики, організації та здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств як суб'єктів ринку,

розглядали у своїх працях такі вчені, як: В. Александрова, О. Бойкевич, Т. Васильців, В. Волошин, С. Воробйов, Р. Дацків, В. Каркавчук, В. Кириленко, І. Мойсеєнко, С. Пирожков, Д. Пілова, М. Скрипниченко, А. Сухоруков, М. Флейчук, О. Щекович та інші [1-11].

Мета та завдання статті

Метою нашого дослідження є розробка та апробація методичних підходів до оцінювання впливу вдосконалення системи управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємств залізничної галузі України на результати їх діяльності в умовах євроінтеграції у глобальний економічний простір.

Завданням статті є оцінка рівня інтеграції галузевого інвестиційно-інноваційного розвитку з урахуванням економічної захищеності інвестицій.

Виклад основного матеріалу

Прагнення України до інтеграції у європейський економічний простір пов'язане з необхідністю зростання інвестиційно-інноваційної активності в усіх сферах економіки і особливо в її експортноорієнтованих галузях, провідне місце серед яких посідає гірничо-металургійний комплекс та його залізничний кластер.

З огляду на усі соціально-економічні наслідки, пов'язані з євроінтеграцією України у глобальну світову економіку, які можуть негативно вплинути на розвиток підприємств залізничної галузі, постає необхідність створення дієвої та ефективної системи управління процесами інтеграції галузевого інвестиційно-інноваційного розвитку з урахуванням економічної захищеності інвестицій.

Першим етапом у процесі дослідження впливу вдосконалення сучасної системи управління інвестиційно-інноваційним розвитком на результати діяльності підприємств залізничної галузі країни є оцінка рівня інтеграції галузевого інвестиційно-інноваційного розвитку з урахуванням економічної захищеності інвестицій за певний період. Таку оцінку доцільно здійснювати на підґрунті наступних параметрів діяльності галузі [8, с. 14]: $GDP_{гал.}$ – величина валового внутрішнього продукту, що створюється залізничною галуззю країни; $EXP_{гал.}$ – величина обсягу експорту продукції залізничної галузі; $FDI_{гал.}$ – величина прямих іноземних інвестицій у залізничну галузь країни; $GDI_{гал.}$ – величина валових внутрішніх капіталовкладень у залізничну галузь; $I_{гал.}$ – величина загального обсягу реальних інвестицій у залізничну галузь; $VF_{гал.}$ – величина обсягу фінансування науково-технічних робіт у залізничній галузі за рахунок усіх джерел.

Наведені параметри діяльності галузі доцільно використовувати для розрахунку спеціальних показників інтегрованості економіки країни у глобальну світову економіку та індикаторів галузевого рівня інвестиційної й інноваційної захищеності [8, с. 15-16]. Для цього сформуємо сукупність необхідних показників, які характеризують ступінь інтегрованості економічної системи на рівні країна – галузь у глобальну економіку світового господарства та її інвестиційно-інноваційної захищеності. Таким чином до цих показників слід зарахувати наступні: k_{i1} – показник співвідношення обсягу експорту залізничної галузі до величини її валового внутрішнього продукту (ВВП); k_{i2} – показник співвідношення прямих іноземних інвестицій у залізничну галузь до валових внутрішніх капіталовкладень; L_{is} – показник співвідношення загального обсягу реальних інвестицій залізничної галузі до її ВВП (показник інвестиційної захищеності); I_{ins} – показник співвідношення величини фінансування науково-технічних робіт за рахунок усіх джерел до ВВП галузі (показник інноваційної захищеності).

Таким чином, на основі зазначених показників здійснимо оцінку впливу вдосконалення управління інвестиційно-інноваційним розвитком залізничної галузі України на результати її діяльності за останні сім років (2007 – 2013 роки). При цьому дослідження доцільно проводити за двома категоріями – власне залізничної галузі та групи підприємств ІСБ "МЕТІНВЕСТ".

У табл. 1 наведено динаміку основних параметрів інвестиційно-інноваційного розвитку галузі та ІСБ за 2007 – 2013 роки, зокрема: валового внутрішнього продукту, обсягу експорту, величини фінансування науково-технічних робіт, суми реальних інвестицій, валових капіталовкладень та прямих іноземних інвестицій.

Графічно динаміку величин первинних параметрів залізничної галузі та ІСБ за досліджуваний період зображено на рис. 1.

Для проведення дослідження впливу вдосконалення управління інвестиційно-інноваційним розвитком на результати діяльності залізничної галузі необхідно перейти до порівняльних шкал оцінювання параметрів, наведених у табл. 1, шляхом їх нормалізації відносно максимальних граничних меж рекомендованих інтервалів [11, с. 188-189]. Аналіз динаміки нормалізованих значень похідних показників інвестиційної та інноваційної захищеності галузі та ІСБ наведено у табл. 2.

На основі отриманих нормалізованих значень показників інвестиційної та інноваційної захищеності залізничної галузі України та ІСБ за 2007 – 2013 роки доцільно проаналізувати тенденцію їх зміни за означений період.

Таблиця 1. Динаміка натуральних значень основних параметрів інвестиційно-інноваційного розвитку залізорудної галузі та ІСБ за 2007 – 2013 роки

Показники	Натуральні значення за роками, млн. грн.						
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
$GDP_{гал.}/GDP_{ІСБ}$	23456	39030	23191	45318	70452	57738	55565
	14870	24430	14495	26942	41185	30303	29371
$EXP_{гал.}/EXP_{ІСБ}$	6943	12224	9356	17222	27927	25566	28675
	2276	4090	3506	5970	8880	7721	10215
$VF_{гал.}/VF_{ІСБ}$	41	31	18	37	42	37	37
	24	14	7	28	35	28	23
$I_{гал.}/I_{ІСБ}$	946	1763	1157	1764	3575	5261	3397
	472	855	410	1128	2338	1445	630
$GDI_{гал.}/GDI_{ІСБ}$	1723	3102	2041	3058	6442	6848	5731
	902	1400	672	1692	3717	2744	2211
$FDI_{гал.}/FDI_{ІСБ}$	13	24	18	28	68	84	53
	6	10	5	15	37	25	20

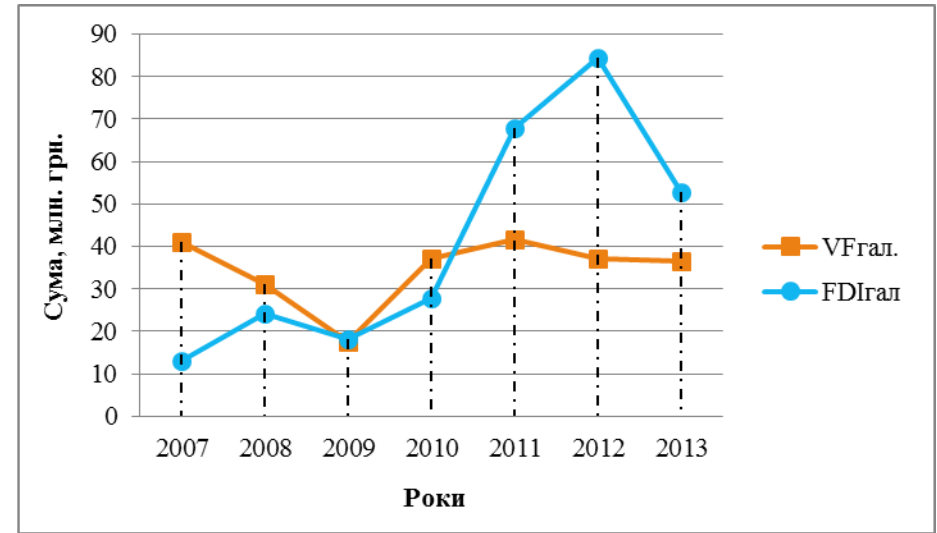
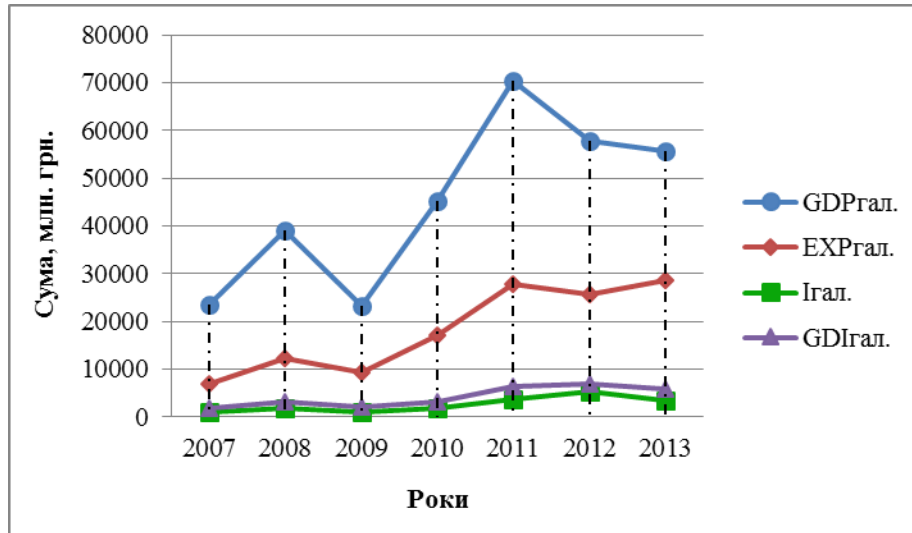
Таблиця 2. Динаміка нормалізованих значень індикаторів рівня інвестиційної та інноваційної захищеності галузі та ІСБ за 2007 – 2013 роки

Показники	Нормалізовані значення за роками						
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
$k_{i1гал.}/k_{i1ІСБ}$	0,59	0,63	0,81	0,76	0,79	0,89	1,03
	0,31	0,33	0,48	0,44	0,43	0,51	0,70
$k_{i2гал.}/k_{i2ІСБ}$	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,05
	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,04
$L_{isгал.}/L_{isІСБ}$	0,16	0,18	0,20	0,16	0,20	0,36	0,24
	0,13	0,14	0,11	0,17	0,23	0,19	0,09
$I_{insгал.}/I_{insІСБ}$	0,09	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03
	0,08	0,03	0,02	0,05	0,04	0,05	0,04

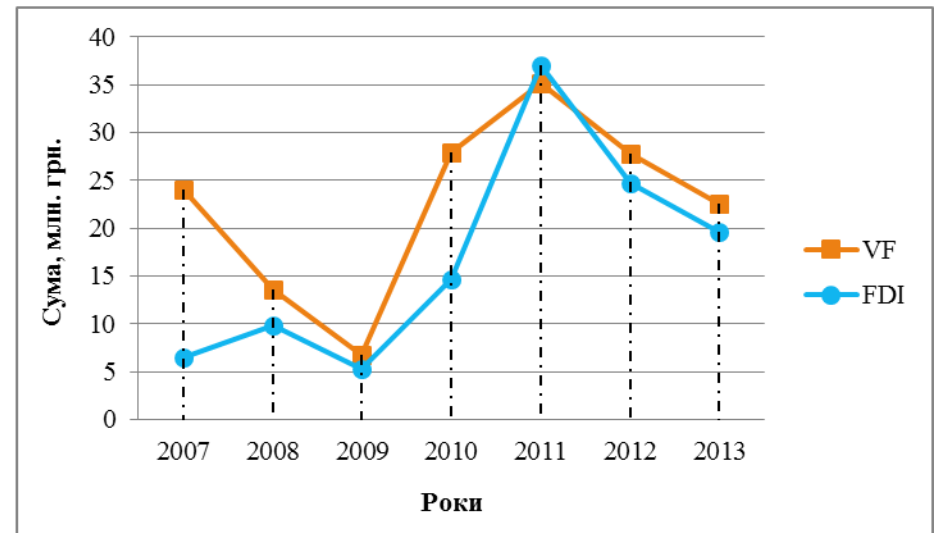
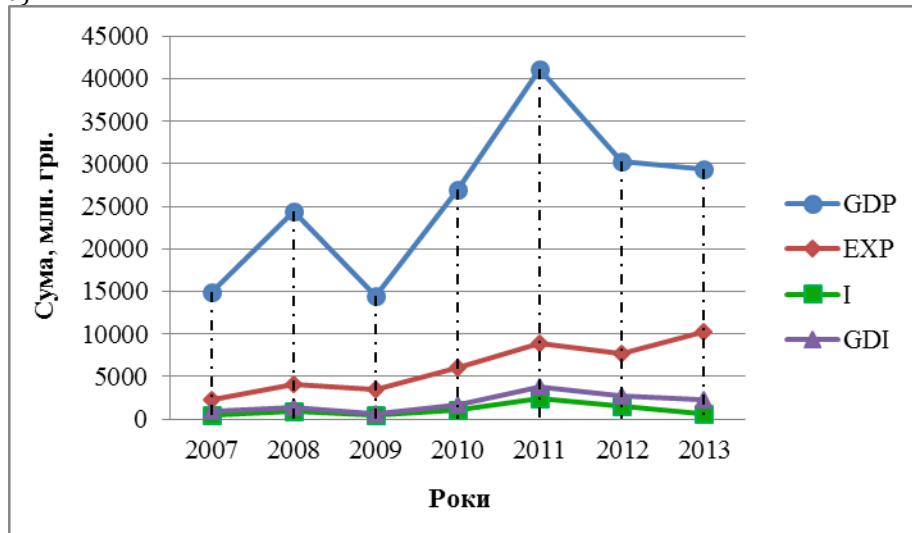
Значення показника співвідношення обсягу експорту залізорудної галузі до її валового внутрішнього продукту (k_{i1}) в 2007 році є найнижчим (k_{i1} становить 0,59), що свідчить про досить низький рівень річного експорту галузі при відносно стабільній величині її національних продажів. У 2008 році нормалізоване значення критерію змінилося в позитивний бік і склало 0,63. Це пояснюється насамперед тим, що річний обсяг ВВП галузі зріс на 66,40 %, а величина експорту – на 76,06 %. У 2009 році простежується стрімке підвищення значення показника, а саме - на 28,57 %. При цьому, значення первинних величин в зазначеному році мають тенденцію до зниження (обсяг ВВП – на 40,58 %; обсяг експорту – на 23,46 %). Значення критерію на початку 2010 року знизилось на 6,17 % і склало 0,76. Про це свідчить суттєве зростання ВВП залізорудної галузі на 95,41 % та незначне у відсотковому співвідношенні збільшення обсягу експорту, а саме на 84,07 %. Однак, починаючи з середини 2010 року, спостерігається тенденція до зростання нормалізованих значень показника k_{i1} . Так у 2011 та 2012 роках його галузеве значення становило 0,79 та 0,89 відповідно, а в 2013 році взагалі зросло на 15,73 % і склало 1,03. Це говорить передусім про високий рівень інтеграції гірничорудних підприємств України у глобальну світову економіку в поточному році.

Що стосується найбільш потужних підприємств галузі (ІСБ), а саме – ПАТ "Інгулецький ГЗК", ПАТ "Північний ГЗК" і ПАТ "Центральний ГЗК", слід сказати, що тенденція зміни нормалізованого значення їх інтегрованого показника k_{i1} є досить подібною до загальногалузевої тенденції. Винятком є розраховане значення за 2010 рік, яке навпаки знизилось, порівняно з попереднім періодом, на 8,33 % і склало 0,44.

Значення показника співвідношення прямих іноземних інвестицій до валових внутрішніх капіталовкладень (k_{i2}) в 2007, 2008 та 2009 роках є відносно однаковим і становить у середньому 0,04. Це пояснюється насамперед низькою часткою іноземних інвестицій у статутному капіталі підприємств гірничодобувної галузі України. У 2010 та 2011 роках значення критерію зосередилось на позначці 0,05, про що свідчить збільшення величини іноземних інвестицій у складі валових капіталовкладень (у 2010 році – на 55,56 %, у 2011 році – на 142,86 %). У 2012 році спостерігається найбільш високе нормалізоване значення показника, а саме 0,06. Це пов'язано зі збільшенням суми прямих іноземних інвестицій у галузь на 23,53 % та відносно однаковою величиною внутрішніх валових капіталовкладень, порівняно з попереднім періодом. Наприкінці 2013 року значення критерію знизилось до 0,05, про що свідчить зменшення величини іноземних інвестицій у галузь на 36,90 %.

а)

б)

Рис. 1. Динаміка натуральних величин первинних параметрів діяльності за 2007 – 2013 роки (а – галузь, б – ІСБ)

Щодо найбільш потужних підприємств галузі (ІСБ) слід зауважити, що тенденція зміни нормалізованого значення їх інтегрованого показника k_{iz} є подібною до загальногалузевої тенденції. Однак у 2010 році значення критерію залишається на рівні 0,04, причиною чого є рівновелике співвідношення прямих іноземних інвестицій та валових внутрішніх капіталовкладень, порівняно з 2009 роком.

Нормалізоване значення показника інвестиційної захищеності галузі (L_{is}) в 2007 році є досить низьким і становить 0,16. Отримана величина є значно меншою за встановлене нижнє порогове значення критерію (19 %, або 0,76), а це говорить передусім про низький рівень інвестиційної захищеності залізорудної галузі України та необхідність залучення реальних інвестицій. У 2008 році ситуація покращилась, проте несуттєво, – значення показника зросло до 0,18. Подібна тенденція склалася і в 2009 році, за якої нормалізоване значення критерію збільшилось на 11,11 % і становило 0,20. У 2010 році відбулося різке зниження значення показника до 0,16, що спричинено суттєвим збільшенням обсягу ВВП галузі на 95,41 % при відносно незначному поповненні величини реальних інвестицій на 52,46 %. У 2011 році навпаки спостерігається зростання значення показника L_{is} до рівня 0,20, а у 2012 році – взагалі до рівня 0,36. Хоч це і найвища нормалізована величина критерію за означений період, вона є нижчою за його встановлене порогове значення. У 2013 році знову відбувається зниження нормалізованого значення показника до рівня 0,24 за рахунок скорочення загального обсягу реальних інвестицій на 35,43 %.

Для найбільш потужних підприємств залізорудної галузі України (ІСБ) тенденція зміни нормалізованого значення їх інтегрованого показника L_{is} є досить подібною до загальногалузевої тенденції, хоч і можна виявити деякі відмінності. Так найнижче значення показника інвестиційної захищеності галузі спостерігається в 2013 році і становить 0,09, у той час, як найвище значення критерію має у 2011 році (L_{is} становить 0,23). Тенденцію зростання можна простежити з 2007 по 2008 роки, а також з 2009 по 2011 роки. Зниження показника можна спостерігати з 2008 по 2009 роки, а також з 2011 по 2013 роки.

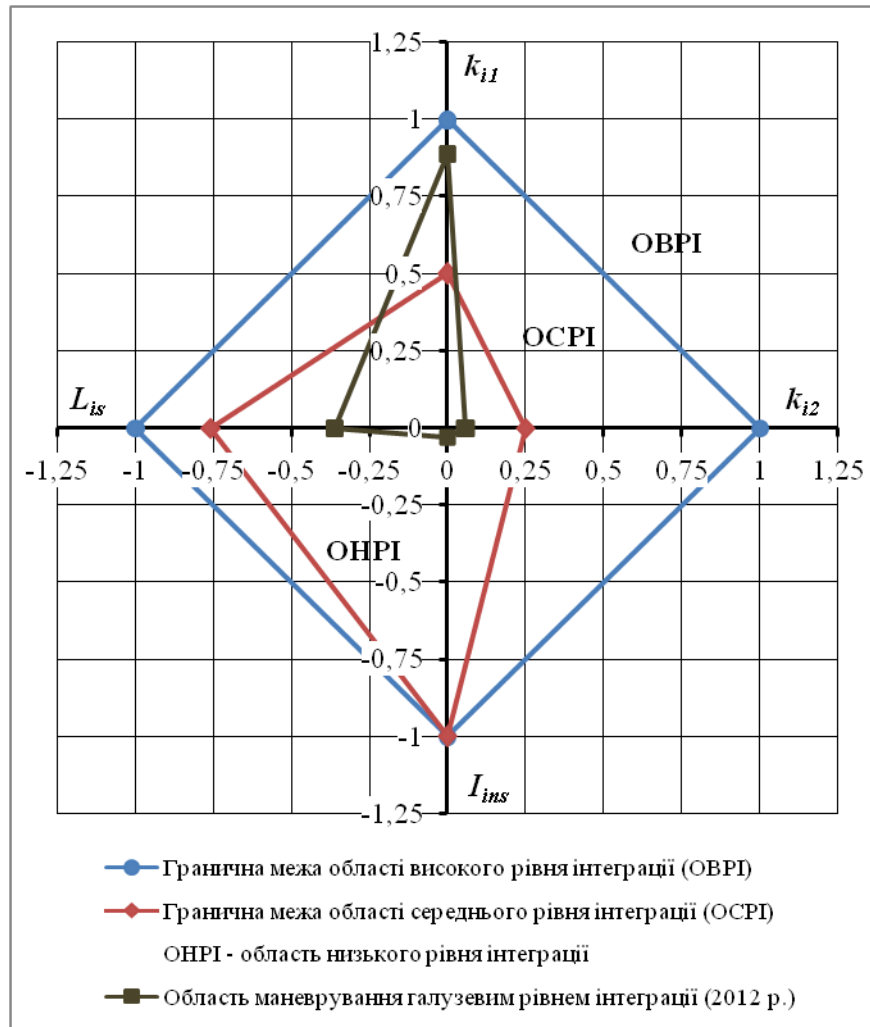
Значення показника інноваційної захищеності галузі (I_{ins}) у 2007 році являється найвищим і складає 0,09. Однак отримана величина є значно нижчою за встановлену нормативну межу (2 %, або 1), що свідчить про неспроможність гірничорудних підприємств України здійснювати активну роботу у науково-технічній сфері. Через те, що національна економіка не перебуває на етапі стабільного розвитку, а навпаки потребує значних інвестицій для прискорення науково-технічного прогресу, рівень інноваційної захищеності залізорудної галузі можна назвати досить низьким. У період з 2008 по 2010 роки значення показника I_{ins} є відносно однаковим і складає 0,04. Ця величина є нижчою за аналогічний показник 2007 року, а саме на 55,56 %. Нормалізоване значення критерію з 2011 по 2013 роки також є відносно однаковим і становить 0,03. Таким чином, спостерігається тенденція зниження рівня інноваційної захищеності залізорудної галузі України.

Щодо найбільш потужних підприємств галузі (ІСБ) слід зауважити, що тенденція зміни нормалізованого значення їх інтегрованого показника I_{ins} є подібною до загальногалузевої тенденції. Однак річні значення показника є менш статичними і відображають здебільшого хвилясту тенденцію. Так у 2008, 2009, 2011 та 2013 роках відбувається зниження значення критерію, а в 2010 та 2012 роках, навпаки, – зростання.

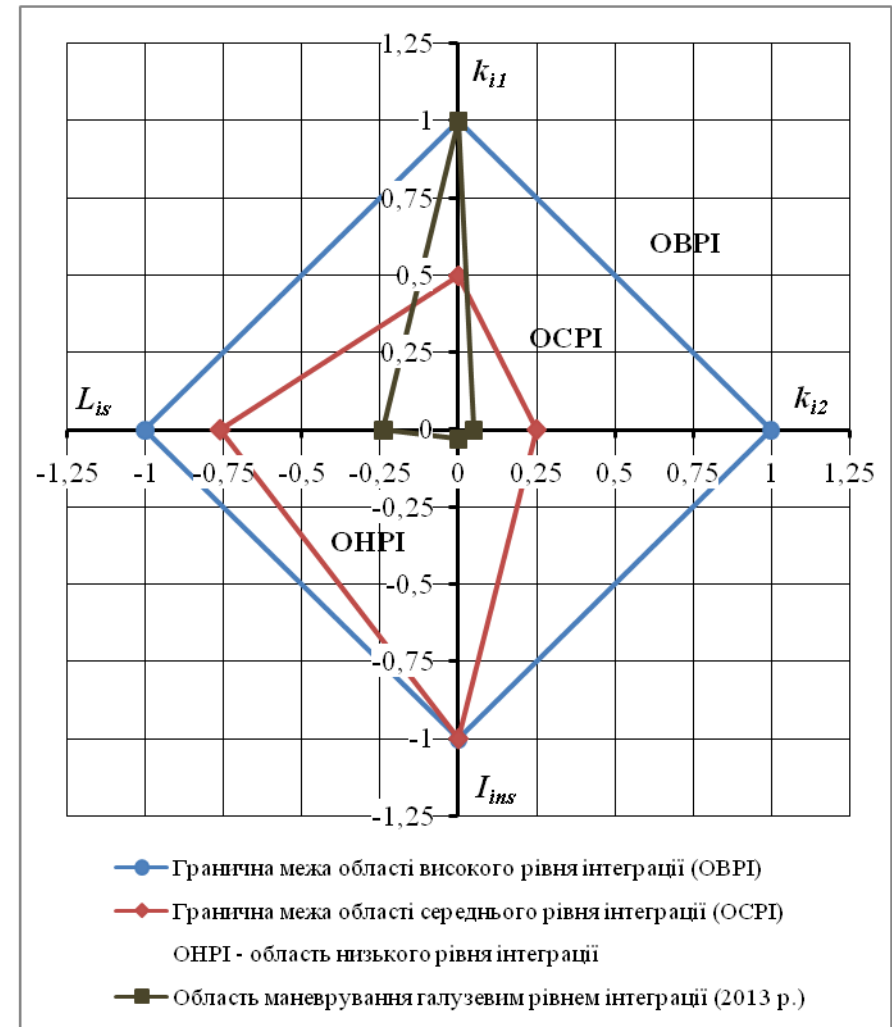
Відповідно до розрахованих нормалізованих значень досліджуваних показників та рекомендованих меж інтегрованості в глобальну економіку можна побудувати полігони граничних меж областей маневрування рівнем євроінтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств залізорудної галузі в умовах євроінтеграції з урахуванням економічної захищеності інвестицій за останні два роки (2012-2013 роки). Побудовані полігони зображено на рис. 2.

Побудувавши полігони граничних меж областей маневрування рівнем євроінтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств залізорудної галузі з урахуванням економічної захищеності інвестицій за 2012-2013 роки, можемо простежити залежність між первинними показниками діяльності та індикаторами рівня інвестиційної й інноваційної безпеки підприємств.

Оскільки залізорудна галузь України є експортноорієнтованою галуззю, детальний аналіз доцільно проводити відносно показника k_{it} (співвідношення обсягу експорту галузі до величини її валового внутрішнього продукту). З огляду на побудований полігон граничних меж областей маневрування галузевим рівнем інтеграції за 2012 рік нормалізоване значення показника k_{it} встановилося на рівні 0,89. Розташування отриманої точки на осі ординат відповідає області середнього рівня інтеграції (ОСПІ) з наближенням до граничної межі високого рівня інтеграції (ОВПІ). Таким чином, рівень інтеграції залізорудної галузі України у світову економіку суттєво залежить від двох первинних величин, а саме обсягу експорту та ВВП галузі.

а)

б)

Рис. 2. Полігони граничних меж областей маневрування рівнем євроінтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств залізничної галузі з урахуванням економічної захищеності інвестицій (а – 2012 рік, б – 2013 рік)

Рациональне комбінування цих показників та їх пропорцій дасть можливість спрогнозувати необхідний рівень інтеграції галузі на основі відповідного аналізу динаміки за конкретний період. Так у 2012 році, порівняно з 2011 роком, величина ВВП галузі знизилась на 18,05 %, у той час, як обсяг галузевого експорту скоротився лише на 8,45 %. За рахунок такого співвідношення відсоткове значення показника k_{I1} в 2012 році склало 44,28 %, а нормалізоване – 0,89. Беручи до уваги показники 2011 року, які мали тенденцію до зростання (обсяг ВВП – на 55,46 %; обсяг експорту – на 62,16 %), слід зауважити, що значення інтегрованого критерію k_{I1} склало 0,79 (39,64 %), що нижче за аналогічний показник 2012 року. Саме експортна орієнтованість залізорудної галузі ставить динаміку експорту у її співвідношенні з динамікою ВВП на перше місце при прогнозі бажаного рівня інтеграції. Скажімо, наприклад, що частка експорту у валовому внутрішньому продукті становить 60 %. Відповідно до верхньої межі рівнів глобалізації галузі у світове господарство ($PIIG_{cr}$), нормалізоване значення показника k_{I1} склало 1,2, яке відповідає області високого рівня інтеграції, переходячи верхню граничну межу.

Якщо звернути увагу на побудований полігон граничних меж областей маневрування галузевим рівнем інтеграції за 2013 рік, нормалізоване значення показника k_{I1} встановилося вже на рівні 1,03. Отримана величина відповідає області високого рівня інтеграції галузі у світове господарство. При цьому, в динаміці обсяг ВВП в 2013 році знизився на 3,76 %, а величина експорту, навпаки, зросла на 12,16 %, що й спричинило збільшення галузевого рівня інтеграції.

Аналогічно, з огляду на граничні межі областей маневрування рівнем інтеграції ІСБ за 2012 та 2013 роки, нормалізовані значення показника k_{I1} (або k_{I3}) встановилися на рівнях 0,51 й 0,70 відповідно. Обидві величини відповідають області середнього рівня інтеграції ІСБ у світове господарство. При цьому у 2012 році величина ВВП скоротилась на 26,42 %, а обсяг експорту – на 13,05 %, що свідчить про збільшення рівня інтеграції до 0,51 з 0,43 у 2011 році. У 2013 році величина ВВП знизилась на 3,08 %, а обсяг експорту, навпаки, зріс на 32,30 %.

Що стосується показників k_{I2}, L_{IS} та I_{ins} , то їх нормалізовані значення на побудованих полігонах граничних меж областей маневрування рівнем євроінтеграції залізорудної галузі за 2012 – 2013 роки відповідають області низького рівня інтеграції. Це говорить передусім про досить низький рівень інвестиційної та інноваційної безпеки підприємств залізорудної галузі України. Однак у цій ситуації є можливість раціонального обґрунтування необхідної величини прямих іноземних інвестицій та загального обсягу реальних інвестицій у залізорудну галузь країни. Так у 2013 році величина прямих іноземних інвестицій у галузь скоротилася на 36,90 %, у той час, як сума валових капіталовкладень – лише на 19,42 %. При цьому нормалізоване значення показника k_{I2} склало 0,05. Для того, щоб значення критерію перейшло за межу області низького рівня інтеграції (0,25), доцільно зменшити обсяг валових внутрішніх капіталовкладень у галузі відносно значення за поточний рік (у середньому до 2000 млн грн) та збільшити величину прямих іноземних інвестицій (у середньому до 100 млн грн).

Щодо показника L_{IS} , то його нормалізоване галузеве значення в 2013 році становило 0,24. При цьому, порівняно з 2012 роком, у поточному році загальний обсяг реальних інвестицій скоротився на 56,40 %, а валовий внутрішній продукт – на 3,76 %, що свідчить про зниження значення критерію з 0,36 в 2012 році до 0,24. Для того, щоб значення показника інвестиційної захищеності перейшло за межу області низького рівня інтеграції (0,76), раціонально зменшити обсяг галузевого ВВП за поточний рік (у середньому до 31000 млн грн) та збільшити загальну величину реальних інвестицій (у середньому до 6000 млн грн).

Нормалізоване значення показника інноваційної захищеності галузі I_{ins} в 2013 році склало 0,03. Проте розрахована величина є значно нижчою за встановлену нормативну межу (2 %, або 1), що свідчить про неспроможність гірничорудних підприємств України здійснювати активну дослідницьку роботу у науково-технічній сфері. Для того, щоб значення показника перейшло за межу області низького рівня інтеграції (1), доцільно збільшити величину обсягу фінансування науково-технічних робіт у залізорудній галузі відносно значення за поточний рік (у середньому до 1112 млн грн).

Висновки та перспективи подальших розвідок

З огляду на те, що залізорудна галузь добувної промисловості України є базовою галуззю національного господарства, яка передусім орієнтована на експорт, дослідження впливу вдосконалення управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємств на результати її діяльності доцільно проводити на підставі побудованих полігонів граничних меж областей маневрування рівнем інтеграції інвестиційно-інноваційного розвитку галузі в умовах євроінтеграції з урахуванням економічної захищеності інвестицій. Побудовані полігони дають можливість простежити залежність між первинними параметрами діяльності залізорудної галузі та індикаторами її інвестиційної й інноваційної захищеності, а також раціонально обґрунтувати необхідну величину прямих іноземних інвестицій у залізорудну галузь країни, величину загального обсягу реальних інвестицій та величину обсягу фінансування науково-технічних робіт, яка необхідна для стимулювання інноваційного шляху розвитку галузі.

Аналіз результатів діяльності залізорудної галузі України за 2013 рік показав, що вона високо

інтегрована у глобальну світову економіку лише за показником співвідношення обсягу експорту до валового внутрішнього продукту. Цей факт підтверджує експортноорієнтований характер галузі, однак ставить під сумнів її рівень інвестиційної та інноваційної захищеності. Так наприкінці 2013 року величина прямих іноземних інвестицій у галузь скоротилася на 36,90 % порівняно з аналогічним показником за 2012 рік, а загальний обсяг реальних інвестицій знизився на 56,40 %. Обсяг фінансування науково-технічних робіт за рахунок усіх джерел за поточний рік особливо не змінився (37 млн грн), однак ця величина є досить низькою відносно обсягу ВВП галузі, що негативно впливає на її рівень інноваційної захищеності і відповідно на рівень євроінтеграції у глобальну світову економіку.

Таким чином удосконалення управління інвестиційно-інноваційним розвитком залізорудної галузі України з метою підвищення рівня її інтеграції у світову економіку, з огляду на проведене нами дослідження, доцільно здійснювати за наступними практичними напрямками:

а) збільшення величини прямих іноземних інвестицій, порівняно з параметром за 2013 рік, у середньому на 88,68 % (до 100 млн грн) при одночасному зниженні обсягу валових внутрішніх капіталовкладень до 2000 млн грн (на 65,10 %);

б) збільшення загальної величини реальних інвестицій, порівняно з показником поточного року, в середньому на 76,62 % (до 6000 млн грн) при одночасному зниженні обсягу галузевого ВВП до 31000 млн грн (на 44,21 %);

в) збільшення величини обсягу фінансування науково-технічних робіт у залізорудній галузі відносно значення за 2013 рік у середньому до 1112 млн грн.

Список літератури

1. Васильців, Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
2. Васильців, Т. Г. Окреслення стратегії зміцнення економічної безпеки підприємництва з погляду системного підходу на її місце у системі безпеки держави [Текст] / Т. Г. Васильців // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журнал. – К. : НАУ, 2011. – № 4. – Т. 1. – С. 37-43.
3. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
4. Дацків, Р. М. Економічна безпека у глобальному вимірі [Текст] / Р. М. Дацків // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 7 (37). – С. 143-153.
5. Мойсеєнко, І. П. Особливості формування економічної безпеки України в умовах кризи [Текст] / І. П. Мойсеєнко // Зб. наук. пр. Національного університету державної податкової служби України, 2011. – № 1. – С. 345-355.
6. Мойсеєнко, І. П. Стратегія економічного розвитку України в умовах кризи [Текст] / І. П. Мойсеєнко, М. І. Флейчук // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму, 2012. – № 1 (5). – Том 1. – С. 274-282.
7. Александрова, В. П. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України [Текст] / В. П. Александрова, М. І. Скрипниченко, Л. І. Федулова // Економіка та прогнозування, 2007. – № 2. – С. 9-26.
8. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України [Текст] / За редакцією С. І. Пирожкова. – К, НІПМБ, 2003. – 63 с.
9. Пілова, Д. П., Економічна безпека гірничо-збагачувальних підприємств України у вимірі глобалізації [Текст] / Д. П. Пілова, К. П. Пілова, А. Ю. Череп // Науковий вісник НГУ – 2009, № 10 – С. 90-93.
10. Кириленко, В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки [Текст] : монографія / В. І. Кириленко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232 с. – С. 28.
11. Щекович, О. С. Методологічні підходи до оцінки та прогнозування економічної безпеки суб'єктів господарювання на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях [Текст] / О. С. Щекович, М. Г. Афанасьєва // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2013. – Том 14. – №1. – С. 184-193.

References

1. Vasylytsiv, T. G. (2008). *economic security of Ukraine Entrepreneurship: Strategies and mechanisms for strengthening*. Lviv: Aral.
2. Vasylytsiv, T. G. (2011). *delineation of strategies to strengthen the economic security of entrepreneurship in terms of a systematic approach to its place in the security of the State. Strategy of Ukraine (economics, sociology, law)*, 4 (1), 37-43.

-
3. Vasylytsiv, T. G., Voloshin, V. I., Boykevych, A. R., Karkavchuk, V. V. (2012). *The financial and economic security of Ukraine: Strategies and mechanisms to ensure*. Lviv : League-Press.
 4. Dacko, R. M. (2004). *Economic Security in a Global. Actual problems of economy*, 7 (37), 143-153.
 5. Moyseyenko, I. P. (2011). *Features forming Ukraine's economic security in crisis. Collection. Science. pr. National University of the State Tax Service of Ukraine*, 1, 345-355.
 6. Moyseyenko, I. P. & Fleychuk, M. I. (2012). *Strategy of Economic Development of Ukraine in a crisis. Bulletin of the International Nobel Economic Forum*, 1 (5), 274-282.
 7. Alexandrov, V. Skripnichenko, M. I., Fedulova, L. I. (2007). *Prediction innovative factors influence on the economy of Ukraine. Economics and Forecasting*, 2, 9-26.
 8. PyrozHKov, S. I. (2003). *Guidelines on the assessment of the level of economic security of Ukraine*. Kyiv : NIPMB.
 9. Pilova, D. P., Pilova, K. P., Cherep, A. Y. (2009). *Economic security of mining and processing enterprises of Ukraine in terms of globalization. Scientific Bulletin of NMU*, 10, 90-93.
 10. Kyrylenko, V. I. (2005). *Investment component of economic security*. Kyrylenko: MBK.
 11. Schekovych, O. S. & Afanasiev, M. G. (2013). *Methodological approaches to assessing and forecasting economic security entities at the regional and inter-regional levels. Economic Analysis*, 14(1), 184-193.

Стаття надійшла до редакції 24.10.2014 р.